

Akershus fylkeskommune seksjon for analyse

ANALYSENOTAT 2 /2025

Registrert kriminalitet blant barn og unge

Deskriptiv gjennomgang av omfang av siktede barn/unge og kjennetegn ved disse

7.04.2025

Registrert kriminalitet blant barn og unge

Tittel: Analysenotat Nummer» 2/2025»: «Registrert kriminalitet blant barn og unge»

Type dokument: Analysenotat

Eier/virksomhet: Akershus fylkeskommune, seksjon for analyse

Forfattere: Cem Olcan og Cathrine Bergjordet

Første gang opprettet: 15.03.2025

Sist oppdatert/versjoner: 07.04.2025

[Analyse og statistikk for Akershus, Buskerud og Østfold - Akershus fylkeskommune \(afk.no\)](#)

Innhold

1 Sammendrag	4
2 Innledning	5
2.1 Definisjoner og avgrensninger	5
2.1.1 Om microdata.no som datakilde	5
2.1.2 Registrert kriminalitet	5
2.1.3 Aldersinndelinger brukt i dette notatet.....	6
2.1.4 Lovbruddstyper	6
3 Omfang og utvikling over tid	7
3.1 Hvor mange ble siktet for lovbrudd i 2023?	7
3.2 Utvikling over tid	8
3.3 Antall lovbrudd	10
3.4 Type avgjørelse	11
4 Kjennetegn ved barn og ungdom som blir siktet for lovbrudd	12
4.1 Alder	12
4.2 Kjønn.....	13
4.3 Innvanderstatus	14
4.3.1 Er de med innvanderbakgrunn faktisk overrepresentert?	16
4.3.2 Lovbruddstyper etter innvandrerkategori	17
4.4 Utdanning	18
4.4.1 Ungdommer uten grunnskolepoeng.....	18
4.4.2 Fordeling på grunnskolepoeng	19
4.4.3 Videregående opplæring	20
4.5 Barnevern	20
4.6 Husholdningens inntekt.....	20
4.7 Trangboddhet	22
4.8 Foreldrenes utdanningsbakgrunn	22
5 Avslutning	24
6 Bibliografi	25
7 Vedlegg	26

Tabelloversikt

Tabell 1: Antall siktede og fordeling på lovbruddstyper i Akershus 2023, alle aldre.	7
Tabell 2: Antall siktede og fordeling på lovbruddstyper i Akershus 2023, 12-18 år per 31.12.2023.	8
Tabell 3: Antall lovbrudd blant barn/unge som ble siktet i 2023	10
Tabell 4: Typer avgjørelse for siktede ungdommer (15-17 år ved gjerningstidspunkt) etter lovbruddstype i 2023 i Akershus.	11
Tabell 5 Andel siktede ungdommer (11- 17 år ved gjerningstidspunkt) etter kjønn og lovbruddstype i 2023 i Akershus.....	13
Tabell 6: Siktede 12-18 år som antall og andel av befolkning i samme aldersgruppe (alder per 31.12.2023), Akershus	14
Tabell 7: Siktede 12-18 år som antall og andel av befolkning i samme aldersgruppe (alder per 31.12.2023), Oslo.....	14
Tabell 8: Fordeling av siktede og total befolkning 12-18 år per 31.12.2023 etter innvandrerkategori og lovbruddstype, Akershus.....	15
Tabell 9 Fordeling av lovbrudd etter innvandrerkategori, 11-17 år på gjerningstidspunkt, Akershus 2023	17
Tabell 10: Fordeling av lovbrudd etter innvandrerkategori, 11-17 år på gjerningstidspunkt, Oslo 2023	18
Tabell 11: Antall grunnskolepoeng, siktede ungdommer og total befolkning 16-18 år per 31.12.2023	19
Tabell 12: Fordeling av lovbruddstyper etter inntektsgruppering, siktede 11-17 år på gjerningstidspunktet, Akershus 2023.....	21
Tabell 13 Foresattes høyeste utdanning og registrert kriminalitet blant barn og unge 11-17 pr på gjerningstidspunkt, etter lovbruddstype i 2023 i Akershus.....	23
Tabell 14: Utvikling i antall siktelser 2013-2023 Akershus	26

Figuroversikt

Figur 1: Utvikling i andel siktede barn/unge i Akershus, 12-18 år, 12-15 år og 16-18 år. Alder per 31.12.2023.....	9
Figur 2: Fordeling av antall siktelser på 1-åring alder for 11-17åringer i Akershus som ble siktet i 2023 (alder på gjerningstidspunkt)	12

1 Sammendrag

Teksten i dette kapitlet er laget av AI-verktøyet ChatGPT, og kvalitetssikret/tilpasset av ansatte i seksjon for analyse i Akershus.

Dette notatet ser nærmere på registrert kriminalitet blant barn og unge som bor i Akershus. Det er viktig å understreke at tallmaterialet kun omfatter registrert kriminalitet, det vil si lovbrudd som er oppdaget og registrert av politiet i form av en siktelse. Notatet gir dermed ikke et fullstendig bilde av all faktisk kriminalitet, og ulikheter i siktelsesrater mellom grupper må tolkes med varsomhet. Forskjeller i kontroll, oppdagelsesrisiko og anmeldelsestilbøyelighet kan påvirke tallene. Dette gjelder særlig når man ser på overrepresentasjon blant grupper etter kjønn og innvandrerbakgrunn.

I 2023 ble 6805 personer med bosted i Akershus siktet for lovbrudd. De vanligste lovbruddstypene var trafikkovertrедelser, eiendomstyveri, rusmiddellovbrudd, vold og mishandling, samt ordens- og integritetskrenkninger. **Blant barn og unge i alderen 12 til 18 år ble 1135 personer siktet i 2023.** Eiendomstyveri utgjorde den klart største andelen av siktelser i denne gruppen, etterfulgt av vold og mishandling.

Utviklingen over tid viser en **økning i andelen av befolkning 12-15 år som blir siktet for lovbrudd**, mens **andelen siktede blant 16–18-åringene har gått noe ned**. Økningen gjelder særlig eiendomstyveri og vold, som har hatt en betydelig vekst i den yngste aldersgruppen. 72 prosent av de siktede i 2023 ble siktet for ett lovbrudd.

Reaksjonsformene for ungdom i alderen 15–17 år varierer, men de fleste fikk enten betinget påtaleunntatelse eller andre oppklarte avgjørelser uten ytterligere reaksjon. Bruk av konfliktråd og forelegg forekom også, men i mindre omfang.

Flest siktede barn og unge var 13 og 14 år gamle, og to tredjedeler av de siktede var gutter. Gutter var særlig overrepresentert i saker som gjaldt vold, skadeverk og seksuallovbrudd, mens jenter utgjorde en høyere andel blant dem som var siktet for eiendomstyveri. Ungdom med **innvandrerbakgrunn** – både innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre – var overrepresentert i siktelser, spesielt innenfor vold og vinningskriminalitet.

Andelen som går ut av ungdomsskolen uten **grunnskolepoeng** er høyere blant de som ble siktet enn i total befolkning i samme aldersgruppe, og de som har grunnskolepoeng har generelt lavere poengsum. 92,3 prosent av de som ble siktet i 2023 var registrert i **videregående opplæring** samme år, mot 95% blant de som ikke ble siktet (16-18 år per 31.12.2023).

Barn og ungdommer fra familier som **bor trangt**, har **lav inntekt** og **lavt utdanningsnivå** er overrepresentert blant de siktede.

Sakene gir grunnlag for bekymring, særlig med tanke på utviklingen blant de yngste ungdommene, og peker på behovet for forebyggende innsats rettet mot både skole, nærmiljø og familiesituasjon.

2 Innledning

Det er viktig å understreke at tallmaterialet kun omfatter registrert kriminalitet, det vil si lovbrudd som er oppdaget og registrert av politiet i form av en siktelse. Notatet gir dermed ikke et fullstendig bilde av all faktisk kriminalitet, og ulikheter i siktelsesrater mellom grupper må tolkes med varsomhet. Forskjeller i kontroll, oppdagelsesrisiko og anmeldelsestilbøyelighet kan påvirke tallene. Dette gjelder særlig når man ser på overrepresentasjon blant grupper etter kjønn og innvandrerbakgrunn.

2.1 Definisjoner og avgrensninger

2.1.1 Om microdata.no som datakilde

Tallene i dette notatet er hentet fra microdata.no. Gjennom SSBs microdatatjenesten kan man hente, sammenstille og analysere data fra en rekke register. Skriptene som er brukt for å hente tall til dette notatet ligger på GitHub slik at skriptene kan kontrolleres og gjenbrukes av andre (Github.com). Skriptene er laget av seksjon for Analyse i Akershus.

Notatet henter data fra folkeregisteret, strafferegisteret, utdanningsregisteret samt informasjon om inntekt, barnevernstiltak og boforhold.

Personvernet er innebygd i microdatatjenesten og grensesnittet er anonymiserende. Det er flere innebygde tiltak i tjenesten, blant annet **støylegging (alle verdier endres med +/- 5) samt at verdier mellom 1 og 4 ikke vises i resultatene** (Statistisk Sentralbyrå).

Støyleggingen betyr at usikkerheten blir stor med små tall. I dette notatet viser vi derfor som hovedregel ikke resultater hvor antall personer er under 20, men det er viktig å merke seg at støyleggingen kan ha stor betydning også for de minste gruppene notatet omtaler. Små tall må tolkes med varsomhet.

2.1.2 Registrert kriminalitet

I dette notatet er registrert kriminalitet ensbetydende med barn og ungdom som blir siktet for lovbrudd, og som bor i Akershus. Det er i hovedsak siktelser i 2023 som undersøkes.

Den kriminelle lavalder i Norge er 15 år, og barn kan ikke straffes for lovbrudd begått før de fylte 15. Barn yngre enn 15 år kan imidlertid bli siktet for lovbrudd.

Å være siktet i en sak betyr at mistanken mot en person er sterk, tiltale er tatt ut for retten, eller at det er iverksatt tvangsmidler mot vedkommende. Tvangsmidler kan være pågrepelse, ransaking, beslag eller liknende.

2.1.3 Aldersinndelinger brukt i dette notatet

Datamaterialet viser at få barn under 11 år blir siktet for lovbrudd, og rapporten tar derfor for seg siktede barn som var 11-17 år på gjerningstidspunktet. Gruppen deles også inn i 11-14 år og 15-17 år (over og under kriminell lavalder).

For noen tema kan vi ikke bruke alder på gjerningstidspunkt, og bruker i stedet alder per 31.12.2023. Årsaken er at vi ønsker å sammenligne gruppen med total befolkning i samme aldersgruppe, eller at vi ønsker å se på utdanningsvariabler hvor alder etter fødselsår og ikke gjerningstidspunkt er relevant. For disse temaene brukes aldersgruppen 12-18 (alder per 31.12.2023). Når vi ser på grunnskolepoeng og deltagelse i videregående opplæring benyttes 16-18 år (alder per 31.12.2023) da yngre barn normalt verken har fullført grunnskole eller begynt på videregående.

2.1.4 Lovbruddstyper

Der datamaterialet tillater ser vi på siktelser etter lovbruddstyper. Kategorier med færre enn 20 personer oppgis ikke.

- **Eiendomstyveri;** Innbrudd, biltyveri, tyveri fra bolig, tyveri fra person og butikkyveri.
- **Annet vinningslovbrudd;** Hvitvasking, bedrageri, underslag, korrupsjon, påvirkningshandel, skattesvik, smugling og regnskapsovertredelser.
- **Eiendomsskade;** Skadeverk, ildspåsettelse, fare for allmennheten ved brann og annen skade på offentlig eller privat eiendom.
- **Vold og mishandling;** Kroppskrenkelse, grov vold, drapsforsøk, drap, trusler, ran, tvang, terror og terrorrelaterte handlinger.
- **Seksuallovbrudd;** Voldtekt, voldtektsforsøk, seksuelle handlinger med mindreårige, seksuell trakassering og deling av overgrepsmateriale.
- **Rusmiddellovbrudd;** Besittelse, bruk og salg av ulovlige rusmidler som narkotika og dopingmidler. Overtredelse av alkohollovgivningen.
- **Ordens- og integritetskrenkelser;** Dokumentfalsk, hatefulle ytringer, diskriminering, tjenestefeil og misbruk av offentlig myndighet. Brudd på våpen-, brann- og eksplosivlovgivning. Ulovlige demonstrasjoner og bæring av våpen.
- **Trafikkovertrедelser;** Kjøring uten gyldig førerkort. Ulovlig høy hastighet og kjøring med personskaade som følge.

- **Annet lovbrudd;** Natur- og miljøkriminalitet som ulovlig jakt, fiske eller forurensning. Brudd på arbeidsmiljølovgivningen, inkludert utnyttelse av arbeidskraft.

3 Omfang og utvikling over tid

3.1 Hvor mange ble siktet for lovbrudd i 2023?

Tabell 1 viser totalt antall personer (alle aldre) med bosted i Akershus som ble siktet for lovbrudd i 2023. 19 prosent av disse lovbruddene hadde Oslo som gjerningssted. Vi ser at trafikkovertrедelser utgjorde den største lovbruddstypen i Akershus i 2023 for total befolkning, med 38,4 prosent, etterfulgt av eiendomstyveri med 15,1 prosent, rusmiddellovbrudd med 13,7 prosent, vold og mishandling med 11,6 prosent, samt ordens- og integritetskrenkelser med 10,5 prosent.

Tabell 1: Antall siktede og fordeling på lovbruddstyper i Akershus 2023, alle aldre.

Hovedlovbrudd	Antall siktede personer i 2023	lovbrudd prosent av alle lovbrudd i 2023
Eiendomstyveri	1027	15,1 %
Annet vinningslovbrudd	356	5,2 %
Eiendomsskade	137	2,0 %
Vold og mishandling	791	11,6 %
Seksuallovbrudd	144	2,1 %
Rusmiddellovbrudd	930	13,7 %
Ordens- og integritetskrenkelse	713	10,5 %
Trafikkovertrедelse	2614	38,4 %
Annet lovbrudd	93	1,4 %
Total	6805	100,0 %

Kilde: microdata.no

Tabell 2 viser at 1135 personer i aldersgruppen 12-18 år (alder per 31.12.2023) med bosted i Akershus ble siktet for lovbrudd i 2023. Den mest utbredte lovbruddstypen blant siktete barn og unge i Akershus er eiendomstyveri med 42,3 prosent, etterfulgt av vold og mishandling med 22,7 prosent. 19 prosent av alle siktelser mot personer bosatt i Akershus handler om lovbrudd begått i Oslo. Det er rimelig å anta at også en del av siktelsene i denne aldersgruppen er knyttet til lovbrudd utført i Oslo, men dette har vi ikke gode tall på fra microdata.

Tabell 2: Antall siktete og fordeling på lovbruddstyper i Akershus 2023, 12-18 år per 31.12.2023.

Hovedlovbrudd	Antall siktete ungdommer (12-18) i 2023	lovbrudd prosent av alle lovbrudd i 2023
Eiendomstyveri	480	42,3 %
Annet vinningslovbrudd	23	2,0 %
Eiendomsskade	64	5,6 %
Vold og mishandling	258	22,7 %
Seksuallovbrudd	39	3,4 %
Rusmiddellovbrudd	57	5,0 %
Ordens- og integritetskrenkelse	112	9,9 %
Trafikkovertrerdelse	102	9,0 %
Total	1135	100,0 %

Kilde: microdata.no

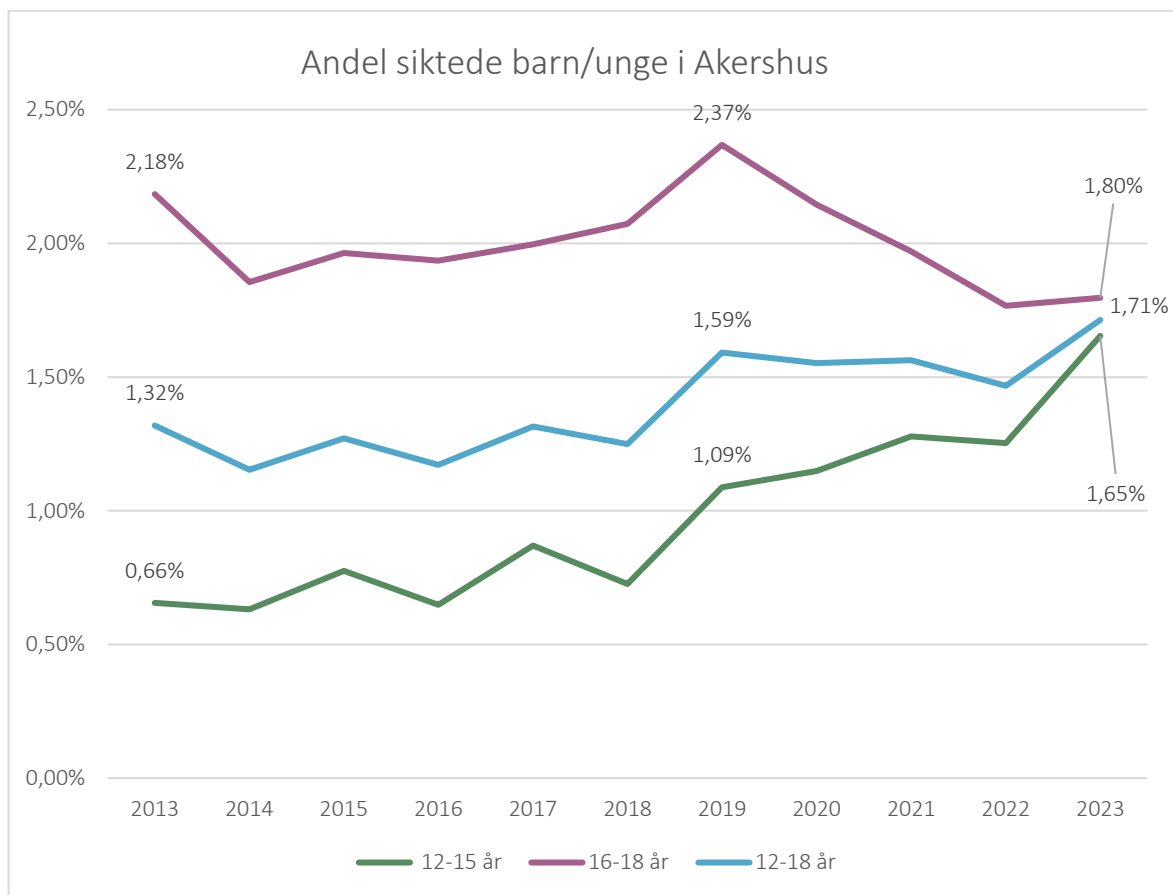
I Oslo er også eiendomstyveri største lovbruddstype, men i hovedstaden er det et større innslag av vold og mishandling blant siktelsene (36%).

3.2 Utvikling over tid

Andelen barn/unge i Akershus (12-18 år ved utgangen av året) som ble siktet for lovbrudd økte fra 1,32 prosent til 1,71 prosent fra 2013 til 2023, se figur 1. Økningen skyldes aldersgruppen 12-15 år, hvor andelen gikk fra 0,66 prosent til 1,65 prosent i perioden. De fleste av disse barna var under kriminell lavalder på gjerningstidspunktet. Andelen siktete i aldersgruppen 16-18 år gikk ned fra 2,18 prosent til 1,8 prosent i samme periode

Figur 1 finnes i tabellversjon i tabell 14

Figur 1: Utvikling i andel siktede barn/unge i Akershus, 12-18 år, 12-15 år og 16-18 år. Alder per 31.12.2023

Kilde: microdata.no

Vi har sett nærmere på de største endringene i perioden 2013-2023, i aldersgruppene 12-15 år og 16-18 år (alder per 31.12).

Analysen viser at de mest markante endringene skjedde innen følgende områder:

- **Eiendomstyveri økte i begge aldersgrupper.** Antallet siktede barn/ungdommer i alderen 12-15 år for eiendomstyveri økte med 219 prosent (99 til 316), mens det i alderen 16-18 år økte med 47 prosent. (114 til 168)
- **Eiendomsskade blant 12–15-åring** økte med 109 prosent (fra 22 til 46 siktede).
- **Vold og mishandling økte kraftig i begge aldersgrupper.** For 12–15-åring var økningen 311 prosent (fra 44 til 181 barn/ungdommer), og for 16–18-åring var økningen 45 prosent (fra 51 til 74).
- **Når det gjelder seksualforbrytelser,** var det interessant å se at det i 2013 var svært få eller ingen siktede i aldersgruppen 12–15 år. I løpet av perioden økte dette betydelig – til 29 ungdommer/barn i 2023 i Akershus. Også i aldersgruppen 16–18 år var det en økning på 122 prosent. (fra 9 til 22 ungdommer)
- **Til slutt viste analysen vår en samlet kraftig økning i alle typer lovbrudd blant 12–15-åring, med en økning på 222 prosent (fra 199 til 642 barn/ungdommer).** I

gruppen 16–18 år var det derimot en liten nedgang på 0,6 prosent (fra 508 til 503 personer).

Det er viktig å påpeke at tallene gjelder registrert kriminalitet, og en økning kan reflektere endring i praksis rundt siktelser og økt oppdagelsesrisiko fremfor en økning i faktisk utførte kriminelle handlinger.

Totalt er det registrert 1135 siktede barn og unge i Akershus i 2023, hvorav flest er registrert i følgende kommuner:

- Bærum: 191 personer (1,53% av befolkningen 12-18 år)
- Asker: 131 personer (1,4% av befolkningen 12-18 år)
- Lillestrøm: 211 personer (2,4% av befolkningen 12-18 år)
- Nordre Follo: 88 personer (1,43% av befolkningen 12-18 år)
- Ullensaker: 95 personer (2,28% av befolkningen 12-18 år)
- Vestby: 29 personer (1,56% av befolkningen 12-18 år)
- Ås: 29 personer (1,55% av befolkningen 12-18 år)
- Lørenskog: 52 personer (1,31 % av befolkningen 12-18 år)
- Rælingen: 39 personer (2,1% av befolkningen 12-18 år)
- Nes: 38 personer (1,88% av befolkningen 12-18 år)
- Nittedal: 49 personer (1,9% av befolkningen 12-18 år)
- Eidsvoll: 69 personer (2,76% av befolkningen 12-18 år)

3.3 Antall lovbrudd

73 prosent av de siktede barna/ungdommene ble siktet for kun ett lovbrudd i 2023, mens 16,6 prosent ble siktet for to lovbrudd. 5,4% av de siktede ble siktet for 4 eller flere lovbrudd i 2023. Det maksimale antallet lovbrudd vi finner på et enkelt år i denne aldersgruppen er 8.

Tabell 3: Antall lovbrudd blant barn/unge i Akershus som ble siktet i 2023

Antall lovbrudd	2023
1 lovbrudd	73 %
2 lovbrudd	16,6 %
3 lovbrudd	5,0 %
4 eller flere lovbrudd	5,4 %

Kilde: microdata

3.4 Type avgjørelse

Alle saker med siktede ungdommer under kriminell lavalder blir henlagt fordi siktede på grunn av alder ikke er strafferettslig ansvarlig.

For ungdommer over kriminell lavalder fikk 37,3 prosent betinget påtaleunntatelse og 30,7 prosent fikk påtaleunntatelse uten vilkår. 17,4 prosent fikk forelegg og 6,1% av sakene ble avgjort i konfliktråd. 3% av sakene endte med betinget fengsel, men det gjelder kun 16 personer. Støyleggingen i microdata (+/- 5) gjør at det reelt sett er mellom 11 og 21 barn/ungdommer som fikk betinget fengsel som straffereaksjon. For de andre typene avgjørelser er antallet svært lavt.

Tabell 4: *Typen avgjørelse for siktede ungdommer (15-17 år ved gjerningstidspunkt) etter lovbruddstype i 2023 i Akershus.*

Type avgjørelse i 2023	Antall	Andel
Henlagt, siktede ikke strafferettslig ansvarlig	-	-
Avgjort i konfliktråd	32	6,1 %
Påtaleunntatelse uten vilkår og andre oppklarte	162	30,7 %
Betinget påtaleunntatelse	197	37,3 %
Forelegg	92	17,4 %
Bot ved dom	-	-
Samfunnsstraff	-	-
Betinget fengsel	16	3,0 %
Særreaksjon eller annen type reaksjon	-	-
Frifinnelse	-	-

Kilde: microdata.no

4 Kjennetegn ved barn og ungdom som blir siktet for lovbrudd

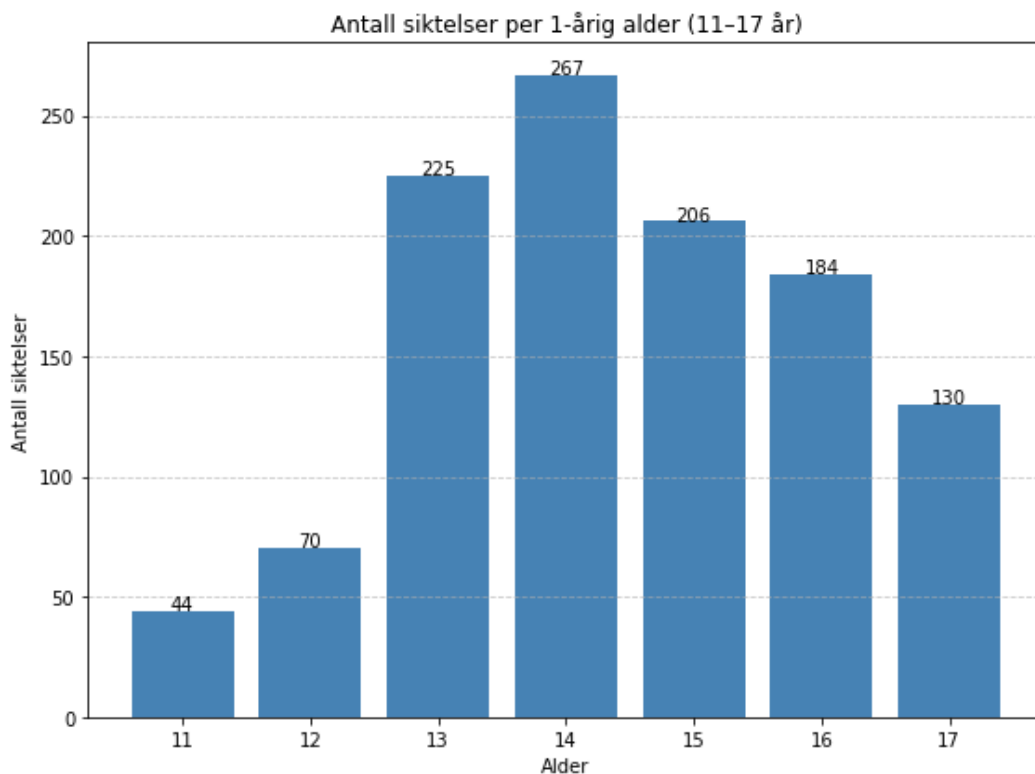
4.1 Alder

I microdata.no finner vi noen få siktede som var 9 og 10 år på gjerningstidspunktet. Lovbruddene det gjelder er i hovedsak eiendomstyveri og vold/mishandling. Det er store nok tall til at vi finner dem i datamaterialet, men det er likevel snakk om veldig få personer. I denne rapporten har vi derfor valgt en nedre aldersgrense på 11 ved gjerningstidspunkt/12 år per 31.12.

Politiet har etterforskningsplikt også når mistenkte gjerningsperson er under kriminell lavalder, men har fylt 12 år. Hvis mistenkte gjerningspersoner er under 12 år, *kan* politiet igangsette etterforskning, men har ikke etterforskningsplikt på samme måte som for eldre barn (Straffeprosessloven, s. §224)

Blant barn og ungdom som ble siktet for lovbrudd i 2023, var 606 personer under kriminell lavalder på gjerningstidspunktet. 520 personer var mellom 15-17 år. Den største gruppen var 14 år på gjerningstidspunktet (267 personer), fulgt av 13-åringene (225 personer), 15 åringene (206 personer og 16 åringene (184 personer). Det er få siktede som var 11 år (44 personer) eller 12 år (70 personer) på gjerningstidspunktet. 130 personer var 17 år.

Figur 2: Fordeling av antall siktelser på 1-åring alder for 11-17åringer i Akershus som ble siktet i 2023 (alder på gjerningstidspunkt)

Kilde: microdata.no

Siktelsene domineres av saker knyttet til eiendomstyveri og vold/mishandling for alle alderstrinn (hhv 44% og 24% av siktelsene). Eiendomstyveri utgjør rundt halvparten av siktelsene for barn opp til og med 15 år, men er mindre dominerende blant 16- og 17-åringene. Siktelser for vold/mishandling utgjør også en større andel av siktelsene for barn under kriminell lavalder enn for eldre barn.

4.2 Kjønn

Kjønn er en faktor som påvirker kriminalitet, ettersom gutter har en høyere tendens til å begå kriminelle handlinger enn jenter (Heidi Aase, 2020) (Oslo Economics, 2022)

I 2023 var 67,9 prosent av de siktede barna/ungdommene gutter og 32,1 prosent jenter i Akershus. Andelen gutter var høyest for lovbruddene trafikkøvertredelse (100%), annet vinningslovbrudd (100%), seksuallovbrudd (88,6%), vold og mishandling (87,1%) eiendomsskade (87,9%), ordens- og integritetskrenkelse (81,1%) og rusmiddellovbrudd (87,0%) Jenteandelen var høyest innen eiendomstyveri (57,6 %) etterfulgt av rusmiddellovbrudd (20,4%).

Tabell 5 Andel siktede ungdommer (11- 17 år ved gjerningstidspunkt) etter kjønn og lovbruddstype i 2023 i Akershus

Hovedlovbrudd	Gutt	Jente
Eiendomstyveri	42,4 %	57,6 %
Annet vinningslovbrudd	100 %	-
Eiendomsskade	87,9 %	12,1 %
Vold og mishandling	88,6 %	11,4 %
Seksuallovbrudd	88,6 %	11,4 %
Rusmiddellovbrudd	79,6 %	20,4 %
Ordens- og integritetskrenkelse	81,1 %	18,9 %
Trafikkøvertredelse	100 %	-
Total	67,9 %	32,1 %

Kilde: microdata.no

4.3 Innvandrerststatus

Tabell 6 viser andel av barn/unge 12-18 år i Akershus som ble siktet for lovbrudd i 2023 (alder per 31.12.2023). Andelen er høyest blant norskfødte med innvandrerforeldre, hvor 3,0 prosent av den aktuelle gruppen ble siktet for lovbrudd i 2023.

Antall siktede utenlandsfødte med en norskfødt forelder og utenlandsfødte med to norskfødte foreldre er for lavt til at vi får ut meningsfulle tall på dette i microdata.no.

Tabell 6: Siktede 12-18 år som antall og andel av befolkning i samme aldersgruppe (alder per 31.12.2023), Akershus

Innvandrings-kategori	Født i Norge med to norskfødte foreldre	Inn-vandrere	Norsk-fødte med innvandre-foreldre	Utenlands-fødte med én norskfødt forelder	Norsk-fødte med én utenlandsfødt forelder	Utenlands-fødte med to norskfødte foreldre
Andel av gruppa som siktet i 2023 i alderen 12-18	1,3%	2,6%	3,0%	-	1,7%	-
Antall siktede	520	196	242	-	170	-
Antall i befolkning	39 913	7 529	8 026	941	10 030	572
Andel av befolkning	59,6 %	11,2 %	12,0 %	1,4 %	15,0 %	0,8 %

Kilde: microdata.no

Tabell 7: Siktede 12-18 år som antall og andel av befolkning i samme aldersgruppe (alder per 31.12.2023), Oslo

Innvandrings-kategori	Født i Norge med to norskfødte foreldre	Inn-vandrere	Norskfødte med innvandre-foreldre	Utenlands-fødte med én norskfødt forelder	Norsk-fødte med én utenlandsfødt forelder	Utenlands-fødte med to norskfødte foreldre
Andel av gruppa som siktet i 2023 i alderen 12-18	1,2%	3,4%	3,8%	2,2%	2,3%	-
Antall siktet	269	216	450	39	207	-
Antall i befolkning	22 349	6 243	11 614	858	8 658	471
Andel av befolkning	44,5 %	12,4 %	23,1 %	1,7 %	17,2%	0,9 %

Kilde: microdata.no

Tabell 7 viser tilsvarende tall for Oslo. Andelen med innvandrerbakgrunn som ble siktet for lovbrudd i 2023 er høyere i Oslo enn i Akershus for alle kategorier. For barn/ungdom uten innvandrerbakgrunn (født i Norge med to norskfødte foreldre) er andelen i Oslo marginalt lavere enn i Akershus.

Tabell 8 viser fordeling av siktede etter lovbruddstyper og innvandrerkategori i Akershus. I tabellen er de minste innvandrerkategoriene fra tabell 6 holdt utenfor da antall siktede barn og ungdommer er veldig lavt i disse gruppene. Når andel av de siktede i denne tabellen er høyere enn andel av befolkning tyder det på overrepresentasjon.

Tabell 8: Fordeling av siktede og total befolkning 12-18 år per 31.12.2023 etter innvandrerkategori og lovbruddstype, Akershus

Hovedlovbrudd	Født i Norge med to norskfødte foreldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre	Norskfødt med en utenlandsfødt foreldre	Totalt
Eiendomstyveri	46,7 %	16,0 %	20,1 %	15,4 %	100,0 %
Annet vinningslovbrudd	36,0 %	-	40,0 %	24,0 %	100,0 %
Eiendomsskade	47,4 %	6,6 %	18,4 %	11,8 %	100,0 %
Vold og mishandling	33,2 %	24,1 %	28,1 %	14,6 %	100,0 %
Seksuallovbrudd	51,2 %	25,6 %	23,3 %	-	100,0 %
Rusmiddel-lovbrudd	51,9 %	12,7 %	19,0 %	16,5 %	100,0 %
Ordens- og integritets-krenkelse	38,5 %	17,9 %	23,9 %	14,5 %	100,0 %
Trafikk-overtredelse	55,8 %	7,7 %	24,0 %	7,7 %	100,0 %
Alle lovbrudd	44,1 %	16,4 %	22,9 %	13,9 %	100,0 %
Andel av befolkning 12-18 år*	59,6%	11,2%	12,0 %	15,0 %	97,7%

Kilde: microdata.no

I 2023 utgjorde barn/unge født i Norge med to norskfødte foreldre (uten innvandrerbakgrunn) 44,1 prosent av de siktede i denne aldersgruppen, mens norskfødte med innvandrerforeldre utgjorde 22,9 prosent og innvandrere utgjorde 16,4 prosent. Til sammenligning utgjør ungdommer født i Norge med to norskfødte foreldre 59,6 prosent av befolkningen i denne aldersgruppen, innvandrere utgjorde 11,2 prosent og norskfødte med to innvandrerforeldre utgjorde 12 prosent. Både norskfødte med innvandrerforeldre

og innvandrere er altså overrepresentert i tallene for siktelser, men overrepresentasjonen er størst for norskfødte med innvandrerforeldre.

Selv om man tar hensyn til hvor stor andel av befolkning de ulike gruppene utgjør, er barn/unge uten innvandrerbakgrunn ikke overrepresentert innen noen lovbruddstyper (gruppens andel av siktelser er lavere enn gruppens andel av befolkningen). For norskfødte med en utenlands født foreldre er gruppens andel av de siktede nær gruppens andel av befolkning for de fleste lovbruddstyper (når disse tallene er om lag like er gruppen verken overrepresentert eller underrepresentert).

Innvandrere er særlig overrepresentert innen vold/mishandling og seksuallovbrudd (står bak hhv 24,1 og 25,6 prosent av siktelsene, mens gruppen utgjør 11,2 prosent av befolkningen). På den andre siden står innvandrere bak en lavere andel av siktelsene knyttet til eiendomsskader og trafikkovertrедelsen enn gruppens størrelse tilsier.. For siktelser knyttet til rusmiddellovbrudd er gruppens andel nær andel av befolkning. Norskfødte med to innvandrerforeldre er overrepresentert i alle lovbruddstyper.

4.3.1 Er de med innvandrerbakgrunn faktisk overrepresentert?

Det er viktig å påpeke at tallene kun forteller om overrepresentasjon blant siktelser (registrert kriminalitet). Om barn/unge med innvandrerbakgrunn også er overrepresentert når det gjelder faktisk utøvelse av lovbrudd kan ikke tallene fortelle noe om. Det er store mørketall i kriminalitetsstatistikk og man kan tenke seg at innvandrere har høyere oppdagelsesrisiko og/eller at det skal mindre til før personer med innvandrerbakgrunn blir anmeldt og/eller siktet. «Kunnskap om eventuell betydning av forskjellsbehandling for registrert kriminalitet er et av de største kunnskapshullene på dette feltet» (Skardhamar, 2017, s. 14).

En annen viktig innvending er at det gjerne er en høyere andel unge gutter/menn i innvandrerbefolkningen enn i øvrig befolkning. I en slik situasjon vil en viss overrepresentasjon være som forventet fordi det stort sett er unge gutter/menn som begår lovbrudd. For å nærme seg et bilde av overrepresentasjon innen registrert kriminalitet må man justere for befolknings sammensetning, og innvandreres overrepresentasjon synker når man tar høyde for dette (Skardhamar, 2017, ss. 12-13). Dette er likevel ikke like relevant for aldersgruppen vi ser på i dette notatet, da andel gutter/menn er 51,4% i total befolkning og 52,4 prosent blant innvandrerne. Kjønnfordelingen blant norskfødte med innvandrerbakgrunn er om lag lik som i total befolkning.

Det kan også være andre bakenforliggende årsaker til mønsteret som vises i tallene, som for eksempel systematiske forskjeller i sosioøkonomisk status. Selv om overrepresentasjon blant innvandrere blir noe redusert ved å kontrollere for slike variabler forteller dette kun om korrelasjon. Det er ikke gitt lav sosioøkonomisk status er

årsaken til kriminalitet da kriminell adferd også kan være årsaken til lav sosioøkonomisk status – eller at noe bakenforliggende har «skapt» begge utfall (Skardhamar, 2017, s. 13).

4.3.2 Lovbruddstyper etter innvandrerkategori

Tabell 9 viser fordeling på lovbruddstype blant siktede som var 11-17 år på gjerningstidspunkt, etter innvandrerbakgrunn i Akershus.

Eiendomstyveri er vanligste lovbrudd blant de siktede, uavhengig av innvandrerbakgrunn. Vold og mishandling er nest vanligst i alle tre grupper, men andelen av de siktede som har begått denne typen lovbrudd er over dobbelt så stor blant ungdommer med to utenlandsfødte foreldre sammenlignet med norskfødte med to norskfødte foreldre. Andelen av de siktede som ble siktet for seksuallovbrudd er om lag lik i de gruppene vi har tall for.

Tabell 9 Fordeling av lovbrudd etter innvandrerkategori, 11-17 år på gjerningstidspunkt, Akershus 2023

Hovedlovbrudd	Født i Norge med to norskfødte foreldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre	Norskfødte med én utenlandsfødt forelder
Eiendomstyveri	45,3 %	45,2 %	35,9 %	41,30 %
Annet vinningslovbrudd	1,9 %	2,5 %	5,1 %	-
Eiendomsskade	6,7 %	3,6 %	5,9 %	9,3 %
Vold og mishandling	19,3 %	31,5 %	30,9 %	21,5 %
Seksuallovbrudd	5,2 %	3,0 %	2,7 %	5,2 %
Rusmiddellovbrudd	6,2 %	4,1 %	4,7 %	4,1 %
Ordens- og integritetskrenkelse	8,5 %	7,6 %	9,8 %	12,8 %
Trafikkovertredelse	6,9 %	2,5 %	5,1 %	5,8 %
Total	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Kilde: microdata.no

Tallene for Oslo viser et litt annet bilde, se tabell 10. Blant siktede barn og unge i Oslo i 2023 er eiendomstyveri vanligste lovbruddstype kun for barn/unge uten innvandrerbakgrunn (norskfødte med to norskfødte foreldre). For barn og unge med innvandrerbakgrunn er vold/mishandling vanligste lovbruddstype. Norskfødte med innvandrerforeldre utpeker seg med særlig høy andel vold og mishandling (50,4%) og lav andel eiendomstyveri (20,1%).

Tabell 10: Fordeling av lovbrudd etter innvandrerkategori, 11-17 år på gjerningstidspunkt, Oslo 2023

Hovedlovbrudd	Født i Norge med to norskfødte foreldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre	Norskfødte med én utenlandsfødt forelder
Eiendomstyveri	44,1 %	35,9 %	20,1 %	34,5 %
Annet vinningslovbrudd	3,6 %	3,0 %	6,1 %	6,0 %
Eiendomsskade	6,0 %	-	4,4 %	6,0 %
Vold og mishandling	21,7 %	39,9 %	50,4 %	35,0 %
Seksuallovbrudd	2,1 %	2,5 %	1,5 %	-
Rusmiddellovbrudd	6,8 %	-	1,9 %	5,0 %
Ordens- og integritetskrenkelse	9,6 %	18,7 %	10,7 %	11,0 %
Trafikkovertrедelse	6,0 %	-	5,0 %	2,5 %
Total	100,00 %	100,0 %	100,00 %	100,0 %

Kilde: microdata.no

4.4 Utdanning

4.4.1 Ungdommer uten grunnskolepoeng

Grunnskolepoeng er samlede karakterpoeng ved avsluttet grunnskole, men for å få utregnet grunnskolepoeng må elevene ha karakterer i minst halvparten av fagene. I 2024 sto 7,6 prosent av avgangselevene på ungdomsskolene i Akershus uten grunnskolepoeng (737 elever). Andelen er litt høyere blant gutter enn jenter (hhv 8,3% og 7,0%) ([SSB tabell 11688](#)). I Norge totalt sto 8,6 prosent av elevene uten grunnskolepoeng i 2024 (9% av guttene og 7,8% av jentene), og andelen har omtrent doblet seg siden 2015. Avgangselever uten grunnskolepoeng har fortsatt krav på videregående opplæring etter opplæringsforskriftens §4-20.

Årsaken til manglende grunnskolepoeng kan være mange, og handler ikke utelukkende om ungdommer som «dropper ut» av grunnskolen. Elevene kan være unntatt vurdering

eller ha særskilte utfordringer. Nyankomne flyktninger vil for eksempel ofte mangle nødvendig kompetanse til å delta i ordinær grunnskoleutdanning. Det siste kan være en av årsakene bak økningen i andel elever uten grunnskolepoeng.

Blant de siktede ungdommene (16-18 år per 31.12.2023) i Akershus manglet 75 av 497 grunnskolepoeng (microdata.no). Dette utgjør 15,1 prosent av de siktede ungdommene. Manglende grunnskolepoeng er med andre ord mer utbredt blant siktede ungdommer enn i total befolkning.

4.4.2 Fordeling på grunnskolepoeng

Hvis man ser bort fra de som mangler grunnskolepoeng, hvordan har gjør de siktede ungdommene det sammenlignet med andre ungdommer? For å svare på det har vi delt grunnskolepoengene inn i fem kategorier:

7,9–20 grunnskolepoeng

20–30 grunnskolepoeng

30–40 grunnskolepoeng

40–50 grunnskolepoeng

50–60 grunnskolepoeng

Tabell 11: Antall grunnskolepoeng, siktede ungdommer og total befolkning 16-18 år per 31.12.2023

Intervall	7,9-20	20-30	30-40	40-50	50-60
Andel blant siktede ungdommer (16-18 år) Akershus	5,4%	18,5%	38,3%	20,5%	1,6%
Andelen av alle ungdommer (16-18) i Akershus	0,6%	4,6%	23,1%	40,1%	21,9%

Kilde: microdata.no

Tabell 11 viser at selv om vi finner siktede ungdommer med høye grunnskolepoeng, så er dette klart mindre vanlig enn i total befolkning. 5,4 prosent av de siktede ungdommene har grunnskolepoeng i laveste intervall, mot 0,6 prosent i total befolkning. 18,5 prosent av de siktede ungdommene har grunnskolepoeng i nest laveste intervall, mot 4,6 prosent i total befolkning. Samtidig har 1,6 prosent av de siktede ungdommene grunnskolepoeng i høyeste intervall, mot 21,9 prosent i total befolkning.

4.4.3 Videregående opplæring

461 av 505 ungdommer i alderen 16-18 (alder per 31.12.2023) som ble siktet for lovbrudd i 2023 var registrert i videregående opplæring samme år. 92,3 prosent av de siktede ungdommene deltok med andre ord i videregående opplæring samme året som de ble siktet. Tilsvarende tall for de som ikke ble siktet er 95 prosent. Siktede ungdommer deltar altså i videregående opplæring i litt mindre grad enn ungdommer som ikke er siktet.

4.5 Barnevern

Barn og unge som begår kriminelle handlinger, har ofte dårligere oppvekstvilkår enn andre. De har hyppigere hatt kontakt med barnevernet gjennom barndommen, og foreldrene deres har i gjennomsnitt lavere utdanning, lavere inntekt, mottar oftere trygdeytelser, og har oftere en kriminell bakgrunn. (Oslo Economics, 2022).

Barnevernet skal varsles når barn under 18 år er under etterforskning, med mindre forholdet er av bagatellmessig art (Straffeprosessloven, s. §232a).

Først så vi på barn og unge som mottok hjelpetiltak eller omsorgstiltak i **2022** og ble siktet for kriminalitet i **2023**. Vi ser at 17,1 prosent av disse barna/ungdommene hadde mottatt hjelpetiltak eller omsorgstiltak året før siktelsen.

Videre undersøkte vi barn og unge som ble siktet for kriminalitet i **2022** og deretter mottok hjelp eller omsorgstiltak i **2023**. Her ser vi en høyere andel da 21,2 prosent av de siktede i 2022 hadde barnevernstiltak året etter.

Dette kan tyde på at tiltak fra barnevernet noen ganger kommer som en reaksjon på lovbrudd, altså at lovbruddet skjer før barnevernstiltaket. For andre barn er barnevernet allerede inne med hjelpetiltak før barnet/ungdommen blir siktet for lovbrudd. Hjelpetiltak fra barnevernet er frivillig, noe som betyr at barnevernet kan ha vært koblet på flere av disse barna/ungdommene uten at det har resultert i registrerte tiltak.

4.6 Husholdningens inntekt

Barn av foreldre med lav inntekt (de som tilhører den nederste inntektsdesilen) og lavt utdanningsnivå har en høyere sannsynlighet for tidlig debut innen kriminalitet. (Taryn Ann Galloway, 2010) (Heidi Aase, 2020)

Tabell 12 ser på **husholdningens inntekt etter skatt**, hvor mye en husholdning har igjen etter at skatter og avgifter er trukket fra den totale inntekten. I 2023 kom 45,2 prosent av de siktede barna/ungdommene i Akershus (11-17 år ved gjerningstidspunkt) tilhører husholdninger med en inntekt mellom 200 000 og 400 000 kroner. Ser vi på hele befolkningen i samme aldersgruppe er andelen mye lavere, 28,3 prosent. Andelen som kommer fra husholdninger med høy inntekt, er lavere blant siktede enn i total befolkning.

Barn/unge med fra husholdninger med lav inntekt er overrepresentert innen eiendomsskade, vold/mishandling samt ordens- og integritetskrenkelser. Barn/unge fra husholdninger med høyere inntekter er overrepresentert innen rusmiddellovbrudd

Tabell 12: Fordeling av lovbruddstyper etter inntektsgruppering, siktede 11-17 år på gjerningstidspunktet, Akershus 2023

Hovedlovbrudd	Under 200.000	200.000 til 400.000	400.000 til 600.000	600.000 til 900.000	over 900.000
Eiendomstyveri	4,3 %	41,8 %	34,2 %	14,8 %	4,9 %
Annet vinningslovbrudd	-	63,6 %	36,4 %	-	-
Eiendomsskade	7,4 %	52,9 %	17,6 %	10,3 %	11,8 %
Vold og mishandling	10,3 %	47,7 %	32,4 %	6,9 %	2,7 %
Seksuallovbrudd	-	44,7 %	27,7 %	17,0 %	10,6 %
Rusmiddellovbrudd	-	30,8 %	51,9 %	17,3 %	-
Ordens- og integritetskrenkelser	4,9 %	57,3 %	29,1 %	8,7 %	-
Trafikkovertrerdelse	8,8 %	39,7 %	39,7 %	11,8 %	-
Total	5,8 %	45,2 %	33,2 %	11,8 %	4,0 %
Andel blant 12-18 år i total befolkning	3,3%	29,2%	41,7 %	19,6%	6,1%

Kilde: microdata.no

En annen definisjon man kan bruke på økonomisk dårlig stilte husholdninger er «lavinntekt». Dette handler ikke nødvendigvis om lav inntekt i kroner og øre, men at inntekten er lavere enn det som er «vanlig» når man tar hensyn til husholdningenes størrelse. Inntektsvariabelen som brukes er «lavinntekt per forbruksenhet». Det er flere måter å sette grensen for «lavinntekt per forbruksenhet» på, men i denne sammenhengen brukte vi en grenseverdi satt med utgangspunkt i medianverdien for Akershus i 2022. Grenseverdien for inntekt etter skatt per forbruksenhet blir da 286 600 kroner (Cathrine Bergjordet, 2024) . Når denne definisjonen legges til grunn, har 22 prosent av siktede barn/ungdommer bakgrunn fra lavinntektshusholdninger, mot 11,9 prosent av alle barn/unge i samme aldersgruppe i Akershus. Hele 26,8 prosent av ungdommene siktet for vold og mishandling samme økonomiske bakgrunn. Med andre ord er barn/unge fra husholdninger med dårlig økonomi overrepresentert blant siktede også når denne definisjonen legges til grunn.

4.7 Trangboddhet

Husholdninger regnes som trangbodd dersom (Statistisk Sentralbyrå):

1. Antall rom i boligen er mindre enn antall personer eller én person bor på ett rom, **og**
2. Antall kvadratmeter (p-areal) er under 25 kvm per person.

Vi undersøkte sammenhengen mellom trangboddhet og registrert kriminalitet blant barn og unge i Akershus. Definisjonen av trangboddhet gjør at kommuner med høy andel eneboliger gjerne også får lav andel trangboddhet. Vi tok derfor kun utgangspunkt i kommuner med lavest andel eneboliger, nemlig Bærum, Asker, Lillestrøm, Nordre Follo, Ullensaker, Ås, Lørenskog, Rælingen og Nittedal..

Tall fra microdata viser at 12,8 prosent av alle barn/unge i disse kommunene bodde trangt 2023, mens det gjaldt 19,5 prosent av de siktede barna/ungdommene i samme aldersgruppe. Trangboddhet er altså noe vanligere blant siktede barn/ungdommer.

I Oslo ser vi enda bedre sammenheng mellom siktelse og trangboddhet. 47 prosent av ungdommene i alderen 12-18 år som ble siktet for lovbrudd, bodde trangt, mens det samme gjelder 29% av alle ungdommer i samme aldersgruppe.

4.8 Foreldrenes utdanningsbakgrunn

Foreldrenes utdanningsbakgrunn er definert som den høyeste registrerte utdanningen hos foresatte. Tabell 13 viser at 32,6 prosent av siktede barn/unge (11-17 år ved gjerningstidspunkt) har foresatte med videregående skole som høyeste registrerte utdanning. 19,9 prosent har foresatte med grunnskole som høyeste utdanning. Tilsvarende andel i total befolkning (12-18 år per 31.12.2023) er hhv 24,6 prosent og 7,3 prosent. Det er altså vanligere å ha foreldre med lav utdanning blant siktede ungdommer sammenlignet med totalbefolkning i samme aldersgruppe. Det er særlig innen lovbruddstypene vold/mishandling, seksuallovbrudd samt ordens- og integritetskrenkelser at vi ser høye andel barn/unge med foresatte med lav utdanning. Eiendomstyveri, eiendomsskade og trafikkovertrædelser er vanligst blant barn/unge som har foresatte med høy utdanning.

Selv om andelen med foresatte med høy utdanning er lavere blant de siktede er der fortsatt en betydelig andel av de siktede med høyt utdannede foresatte (46,2 % av de siktede mot 55,7% i totalbefolkning). Dette indikerer at registrert kriminalitet blant barn og unge ikke utelukkende er knyttet til lavere utdanningsnivå hos foresatte og at andre faktorer, som oppvekstmiljø og tilgang til ressurser, også kan ha en betydelig innvirkning på barn og unges risiko for å begå lovbrudd

Tabell 13 Foresattes høyeste utdanning og registrert kriminalitet blant barn og unge 11-17 pr på gjerningstidspunkt, etter lovbruddstype i 2023 i Akershus.

Hovedlovbrudd	Lang høyere utdanning	Kort høyere utdanning	Videregående skole	Grunnskole	Ingen/uoppgitt hos begge foreldre
Eiendomstyveri	20,0 %	34,9 %	28,6 %	15,4 %	1,1% %
Annet vinningslovbrudd	16,7 %	30,0 %	16,7 %	36,7 %	-
Eiendomsskade	18,1 %	34,7 %	25,0 %	22,2 %	-
Vold og mishandling	16,5 %	22,1 %	34,6 %	25,0 %	1,8 %
Seksuallovbrudd	15,0 %	22,5 %	50,0 %	12,5 %	-
Rusmiddellovbrudd	-	27,1 %	47,9 %	25,0 %	-
Ordens- og integritetskrenkelse	9,9 %	23,4 %	39,6 %	22,5 %	4,5%
Trafikkovertrjedelse	9,6 %	38,4 %	34,2 %	17,8 %	-
Total	16,2 %	30,0 %	32,6 %	19,9 %	1,3 %
Andel blant 12-18 år i total befolkning	28,7%	37%	24,6%	7,3%	2,3%

Kilde: microdata.no

5 Avslutning

Teksten i dette kapittelet er laget av AI-verktøyet ChatGPT, og kvalitetssikret/tilpasset av ansatte i seksjon for analyse i Akershus.

Dette notatet belyser utviklingen i registrert kriminalitet blant barn og unge i Akershus over en tiårsperiode, med et særlig vekt på 2023. Vi har sett hvordan kriminalitetsbildet fordeler seg på ulike lovbruddstyper, kjønn, innvandrerbakgrunn samt sosioøkonomiske bakgrunnsvariabler. Det er viktig å understreke at tallmaterialet kun omfatter registrert kriminalitet og ikke gir et fullstendig bilde av all faktisk kriminalitet. Forskjeller i kontroll, oppdagelsesrisiko og anmeldelsestilbøyelighet kan også påvirke tallene. Dette gjelder særlig når man ser på overrepresentasjon blant grupper etter kjønn og innvandrerbakgrunn. Støyleggingen fra datakilden gjør også at ulikheter i siktelsesrater mellom grupper må tolkes med varsomhet. Det er i tillegg verd å merke seg at siktede barn/unge utgjorde 1,7 prosent av befolkningen 12-18 år i Akershus i 2023, og at de aller fleste barn/unge ikke er registrert i strafferegisteret – uavhengig av bakgrunn.

Tall fra microdata viser 1135 barn/unge 12-18 år i Akershus ble siktet i 2023, og at deres andel av befolkningen i samme aldersgruppe har økt fra 1,3 til 1,7 prosent fra 2013 til 2023. Økningen skyldes utelukkende utviklingen blant barn under kriminell lavalder, hvor andelen har økt fra 0,66 prosent til 1,65 prosent. Andelen blant 16-18åringene har gått ned fra 2,18 til 1,8 prosent i samme periode. Enkelte typer kriminalitet, som vinningskriminalitet, vold og mishandling, utgjør en stor andel av lovbruddene blant ungdom, men fordelingen varierer blant annet etter innvandrerkategori og kjønn. Barn/unge med innvandrerbakgrunn er overrepresentert blant siktede, og da særlig norskfødte med innvandrerforeldre.

Notatet ser på flere sosioøkonomiske bakgrunnsvariabler og finner betydelig korrelasjon mellom lav sosioøkonomisk status og siktelser blant barn/unge. Manglende grunnskolepoeng og lave karakterer er betydelig mer utbredt blant siktede ungdommer enn i totalbefolkningen, og en høy andel av de siktede kommer fra husholdninger med lav inntekt, lavt utdanningsnivå, eller trangboddhet. I tillegg har mange vært i kontakt med barnevernet, ofte både før og etter at lovbrudd er begått. Dette tyder på at sårbare livssituasjoner kan øke risikoen for å begå kriminalitet.

Likevel viser tallene også at kriminalitet blant unge ikke kun er knyttet til én type bakgrunn. En betydelig andel av de siktede har foreldre med høy utdanning og deltar i videregående opplæring, noe som understreker at ungdomskriminalitet er et komplekst fenomen som påvirkes av mange faktorer – både strukturelle og individuelle.

6 Bibliografi

- Cathrine Bergjordet, C. O. (2024). *Hva kan tall fortelle oss om lavinntekt, fattigdom og ulikhet?*
https://afk.no/_f/p104/ib714707d-10d0-4a0f-b54a-6dbb24ba3649/analysenotat-3_2024-hva-kan-tall-fortelle-oss-om-inntekt-fattigdom-og-ulikhet.pdf.
- Github.com. (u.d.).
<https://github.com/AnalyseABO/microdata.no/tree/main/Registrert%20kriminalitet>.
- Heidi Aase, K. L.-A.-H. (2020). *Barn, unge og kriminalitet*.
<https://www.fhi.no/contentassets/9edd82a6bff54e488870e612131bb242/barn-unge-og-kriminalitet-20202.pdf>.
- Oslo Economics. (2022). <https://kudos.dfo.no/documents/29925/files/26350.pdf>.
- Skardhamar, T. (2017). Innvandrere og kriminalitet – en litteraturgjennomgang.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/2fa4635ae7b54a4aaab4d62cfa5bb2b5/innvandre-re-og-kriminalitet---en-litteraturgjennomgang.pdf>.
- Statistisk Sentralbyrå. (2025). *Anmeldte lovbrudd og ofre*. <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/kriminalitet-og-rettsvesen/statistikk/anmeldte-lovbrudd-og-ofre>.
- Statistisk Sentralbyrå. (u.d.). *Brukermanual for analyseverktøyet i microdata.no - Konfidensialitet*. Hentet fra <https://microdata.no/manual/konfidensialitet>
- Statistisk Sentralbyrå. (u.d.). *Variabeldefinisjon trangboddhet*. Hentet fra <https://www.ssb.no/a/metadatas/conceptvariable/vardok/3462/nb>
- Straffeprosessloven. (u.d.). *Straffeprosessloven*. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-05-22-25>. Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-05-22-25/KAPITTEL_5-1#KAPITTEL_5-1
- Taryn Ann Galloway, T. S. (2010). *Does parental income matter for onset of offending?* *European Journal of Criminology*, s 424–441.
<https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1477370810376569>.

7 Vedlegg

[Klikk her for å komme tilbake til figuren.](#)

Tabell 14: Utvikling i antall siktelser 2013-2023 Akershus

År	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Antall siktede											
12-15 år	199	194	247	216	304	265	405	435	493	487	642
Antall i befolkning 12-15 år	30340	30735	31845	33292	34937	36483	37240	37867	38582	38878	38823
Antall siktede											
16-18 år	508	424	447	441	455	480	573	552	532	491	505
Antall i befolkning 16-18 år	23257	22853	22760	22786	22798	23155	24195	25741	27005	27796	28114
Antall siktede											
12-18 år	707	618	694	657	759	745	978	987	1025	978	1147
Antall i befolkning 12-18 år	53597	53588	54605	56078	57735	59638	61435	63608	65587	66674	66937
Andel siktede											
12-15 år	0,66 %	0,63 %	0,78 %	0,65 %	0,87 %	0,73 %	1,09 %	1,15 %	1,28 %	1,25 %	1,65 %
Andel siktede											
16-18 år	2,18 %	1,86 %	1,96 %	1,94 %	2,00 %	2,07 %	2,37 %	2,14 %	1,97 %	1,77 %	1,80 %
Andel siktede											
12-18 år	1,32 %	1,15 %	1,27 %	1,17 %	1,31 %	1,25 %	1,59 %	1,55 %	1,56 %	1,47 %	1,71 %

Kilde: Microdata